

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Ivstitia Et, Ivs. Sex Libris totidem Tractatus appono, nempe de rerum
Dominio, de Restitutione, de Contractibus Gratuitis, de Contractibus
Onerosis, de Contractibus Fortunæ, de Contractibus Adminicularis, de
Quasi-Contractibus, & nonnullis Innominatis

Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663

Cap. 6. Circa sponsionem, & lucrum per sortes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80681](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80681)

Sect. II. de Contract. Fortunæ. 223

& alius intrinsecè ab eo, quod apparet: id totum debet manifestari ad contractus iustitiam Ita Cardin. de Lugo tom. secund. de iust. d. 31. num. 97.

³⁴ Hoc verius existimo, & idem esse, si dicat Lessius, non periculum, sed obligationem ad periculum huius contractus esse materiam. Nā quando periculum non est, vel est multo minus obligatio etiam ad illud periculum erit in se & intrinsecè multo lenior; & è contra quando periculum falsus est, obligatio erit in se etiam & intrinsecè maior. Parum autem refert ex quod passim tanti æstimetur: id enim pronenit ex ignorantia, non quidem circumstantiæ extimulæ, sed ipsiusmet periculi, vel obligationis, quæ æstimatur esse talis cum talis non sit. Sicut quando gemma falsa æstimatur communiter vera, & magni pretij, non ideo venditor, qui scit esse falsam, potest carius illam vendere; quia defectus est in ipsa gemma intrinsecus. Quando autem merces venduntur pretio currenti a sciente futuram abundantiam non occultatur vitium oculum; quia merces non sunt minus, vel magis bonæ in se propter abundantiam, vel penuriam futuram.

DVBIVM III.

Si assuretur dimidia mercium pars generatim, perente media mercium parte assessor teneturne soluere partem perentis dimidiam?

³⁵ Si designata sit pars assureta, illa remanente salva ad nihil tenetur illa autem perente, debet soluere valorem. Hoc certum. Quia si nulla pars designetur, sed media mercium pars generatim assuretur?

³⁶ Perente quidem media mercium parte debet assessor soluere dimidium partis perentis. Quia cum nulla pars particulatim fuerit assureta, debet assessor illa utriusque medietatis partem contingere. Sic Molina d. 507. §. solent.

³⁷ Non debet soluere assessor dimidium partis perentis. Quia verba illa assessoris solum videntur significare, & promittere securitatem mercium saltem quoad mediam partem, hoc est, quod saltem media pars salva erit. Ita Cardin. Lugo tom. secund. de iust. d. 31. num. 102.

³⁸ Hoc probabilius reputans exemplo exponam si habente duos filios in navigatione periculosa promittas securitatem, & redditum vnus in consilio nullo designato solum significas, quod vnus saltem manebit incolumis, nec assureas singulorum dimidium. Sic ergo qui assureat solum alteram mercium partem, non videtur promittere, nisi quod altera saltem pars erit incolumis. debet tamen tunc assessoris pretium minus esse quam dimidium pretij, quod daretur pro assessoratione totius; quia in hac singula partes, determinat assessorantur; & minus etiam quod daretur pro dimidia partis determinat assessoratione: quia facilius est securari incolumem hanc, vel il-

lam partem disunctam, quam hanc determinat. Sicut minus debetur pro assessoratione vitæ vnus ex duobus filiis indeterminatè, quicumque sit superstes, quam pro assessoratione vitæ vnus determinati.

DVBIVM IV.

Licitumne est, quando aliquid sub hasta venditur, aliquid promittere, & dare ei, qui pretium auferit, ob assessorationem venditionis?

³⁹ Minus licet id accipi. Quia eo ipso videtur emptor totum id detrahare de iusto pretio rei, quod offert. Sic docti viri, quos consilii.

⁴⁰ Licet planè, & vsitatum est in Hispania ad emptores alliciendos. Quia id reducitur ad assessorationis contractum: emptor enim assessorat venditorem quod res non vendetur minori pretio, & pro hac assessoratione primum accipit obligans se vicissim ad venditionis securitatem pro iusto pretio, de quo periculum erat propter pecuniam emptorum. Ita Azor p. 3 l. 11. cap. 21. §. 3.

⁴¹ Hoc mihi certum. Addiderim, sicut assessorari possunt merces, ita & lucrum in mundanis assessorari posse. Molina §. Hic contractus cum Socerto. Potest etiam libertas assessorari, si precium sit captiuitatis. Azor. parte tertia l. 1. c. 18. §. 6. Item vita alicuius, quidquid alij dixerint, quos impugnat Azor. ibi. §. 8. & Molina vti sup. Sic enim assessorari solet vita Episcopi, vel beneficiarij accipientis pecunias mutuo ad solvendum pro Bulla.

CAPVT VI.

Circa sponsonem, & lucrum per sortes.

DVBIVM V.

Potestne sponsio acceptari, ac lucrum retineri, quando habens quis certitudinem protestatur aliter, se esse certum, nec velle, aut posse spondere: & tamen alium contemnit, ac vult spondere, non obstante illa certitudine?

⁴² ONSENTIUNT omnes regulariter loquendo te non posse lucrum accipere cum certus eras de euentu, vel de veritate rei quam spondendo affirmabas. Ille autem

autem est certus de rei eventu, qui scit per scientiam, vel divinam revelationem. Quasi-
fieri autem, an quis possit acceptare spon-
sionem & retinere lucrum, si proteletur alte-
ri, se esse certum, & tamen alius adhuc con-
tendit, ac vult spondere.

43 Potest quidem. Quia tunc nulla adest fraus
aut iniuria: & sibi debet alter imputare suam
temeritatem. Sic. Navar. Ludovic. Lopez, Medi.
quos affert, ac sequitur Sanchez apud Lugo
tom. de iust. d. 3. n. 81. Villalob. to. 28. diff. 6.
num. secund. Diana tom. tertio. tract. quarti. reso-
luto. 186.

44 Non potest. Quia iustitia & aequalitas in his
contractibus onerosis debet attendi cum propor-
tione ad contractum emptionis & venditionis,
quem omnes alij imitantur, in venditione au-
tem venditor licet non teneatur vitia extrinse-
ca rei manifestare, quando de illis non inter-
rogatur, debet tamen aperite intrinsecos defe-
ctus, quare si vendit gemmam quam putat esse
veram, & emptor etiam veram existimat, po-
tius autem falsa appareat, venditio fuit invalida
si tamen scit falsam esse debet id manifestare
ementi ut veram, si dubitat, debet ut dubiam
vendere, & tunc fit contractus fortunae dimi-
nuto pretio, qui licet postea appareat esse falsa
validus est propter periculum, cui uterque in
dubio se exponit, si denique certo scit esse falsam
& emptor credat esse veram debet manifestare
vitium, nec poterit, licet emptor pertinaciter
cōtendat esse veram, vendere, quando venditur
ut vera; quia venderet supra pretium iustum, nec
error emptoris posset pretij excessum iusti ha-
re, nisi omnino gratis donare vellet. Tota ergo
sponsionis iustitia debet venditionis iustitiam
imitari, qua venditur pretio moderato gemma,
de qua uterque contrahens dubitat, an sit ve-
ra vel falsa, & ideo venditur cum vitio intrin-
seco, si forte illud habeat; quia uterque exponit
se periculo in illo dubio, sicut ergo qui sciret,
gemmam illam esse falsam, non posset, etiam
petente, & non credente emptore, accipere pre-
tium, quod offert, ita in sponsione qui scitius il-
lud, & spem falsam esse non potest pro illa ac-
cipere ius certum ad lucrum, etiam petente, &
non credente adversario, nisi aperte constet de
animo spontaneo donandi, quem animum ferè
nunquam praesumi posse iudico. Ita Lugo citat.
secutus Alcozer, Franciscum Garcia, Molinam,
Filluc. to. 37. n. 14. asserens sententiam primam
probabilem esse, secundam tamen magis iusti-
tiam niti.

Idem iudicari. Nam quod affirmant San-
chez & alij, posse id lucrum accipi in poenam
temeritatis accipientis sponsionem, non subsistit,
tum quia idem dici posset de vendente gemmam
falsam emptori nolenti credere falsam esse: tum
etiam quia aliquando culpa non erit tanta poe-
na dignatum denique quia poena imponi de-
bet à Iudice non à quolibet privato sua autho-
ritate

DVBIUM VI.

Tribus concurrentibus ad officium, vel
cathedram, licetne sponsionem con-
tra singulos omnes facere?

46
Questio est, num licitum sit quando
tres concurrant ad petendam cathe-
dram, Beneficium, aut officium va-
cans, cum vnoquoque seorsim spondere, quod
iple non eligetur: quo casu certum est, quod
spondens à duobus lucrabitur, ac perdet
cum vno: atque ideo ei lucrum est cer-
tum?

47
Non licet. Quia hi omnes contra-
ctus simul sumpti tollunt aequalitatem, licet
singuli seorsim liciti sint. Quare qui ita spo-
ndit, debet duobus lucrum restituere, &
à tertio petere, quod ipsi soluit, sic Petr. re-
desma tom. 1. sum. 11. 32. capite secundo post. 7.
conclus. diff. 2. Villalob. tom. secund. summa
tract. 28. diff. 6. numer. tertio Diana parte ter-
tia tract. quarto resolutio. 185. qui profiteatur
contrariam sententiam esse probabilem.

48
Licet equi-
dem. Quia contractibus cum sin-
gulis iustus fuit, & expositus lucro, & dam-
no, ergo per concomitantiam cum contra-
ctu inito cum alio non fit iniustus. Ita docti
viri, quos pressio nomine refert ac sequitur
Sanchez hic capite citato dub. 18. Lugo tom.
secund. de iust. d. 3. n. 87. & alij.

49
Probabili-
rem hanc
sententiam
esse pro
eiusque re-
bore. Hæc mihi magis arridet sententia, eiusque
fundamentum. Non enim potest esse iniustitia
vbi alicui inito contra ius damnum non in-
fertur. Rogitatur ergo postquam ille sponsio-
nem gessit cum duobus licite & iuste, cui in-
fert iniuriam spondendo cum tertio: Certè duo-
bus primis non infert, ipsi namque nihil dam-
ni patiuntur ex tertia sponsione: imò gratum
illis erit, quod ipsis lucrantibus, ille aliunde
lucretur, ut æquiori animo ipsis satisfaciatur: Non
igitur sunt iniuri circa tertiam illius sponsio-
nem, & per consequens non fit illis iniuria.
Quod idem argumentum fieri potest de ipso
tertio; ipse enim parum curat, quod ille an-
tea cum aliis duobus sponsionem inierit, cum
hoc nullum ei afferat nocumentum, unde etiam
si id sciret non idè minus eam sponsionem
acceptaret: Ergo nec ipse patitur iniuriam, pro
qua sit obligatio restituendi. Quod enim mihi
prodest, & tibi non nocet, non
potes rationabiliter im-
pedire, aut ideo
iniustus esse.

**

DVBIUM

Sectio II. De Contract. Fortunæ. 225

DVBIVM VII.

Quando sponso fit inter Antonium & Joannem, quod Antonius Joannem saltu, vel cursu superabit, & Joannes postea saltare, aut currere non vult: Joannes debetne solvere?

⁵⁰ *Solvere debet.* Quia cum per ipsum stet, scilicet completa conditio. Sicut si emiles iactum retis, & pisco solutio piscator nollet rete iacere, deberet reddere spem laci estimationem, sic Azorius *part. 3. lib. 11. capite 19. in fine.* Filluc. *tr. 37. numero. 18.*

⁵¹ *Non debet.* Non debet per modum ludi quam sponsonis præmium, illud, aut pena solet imponi. Ita *Lag. tom. secund. de inst. d. 31. num. 79.* In huius expositionem.

⁵² *Differtur.* Distinguentia existimo. Nam hæc concretio potest fieri per modum mæ sponsonis, que italice vocatur *Scomesta*, Gallice *Gageure* Hispanice *Apuesta*, Differentia autem videtur esse inter ludum & sponsonem, nam in contractu ludi, licet ludo incepto, non possit ludens resistere ante finitā illā saltu, vel saltu & commotione inceptam, nōdum tamen incepto ludoslem per pollunt non ludere, nec alium animum sese obligandi videntur habere. Sponso autem videtur solo consensu perfici, & ea facta, & acceptata, non potest vnus eorū resistere. Hoc supposito pronotatio ad saltum vel cursum pena, aut præmio addito, potest fieri sicut quando aliqui qui sese ad aliud ludi genus pronocant; sicut enim pila, sic cursu vel saltu certare possunt; & tunc ante inceptum ludum, cursum vel saltum non est obligatio quasi concertando de veritate rei, & de eventu, tunc locum habebit Doctrina illa P. Azorij, ac Fillucij. Ex circumstantiis autem constabit, quando vno, vel altero modo se voluerint obligare.

DVBIVM VIII.

An irrita sit super electione futura summi Pontificis, aut Cardinalium sponso?

⁵³ *Statur.* *quæstio.* Plus IV. prohibuit fieri sponsones super electione futura summi Pontificis, solum tamen tempore sedis vacantis, & in Vrbe Romana, vel ubi conclauis fieret, & solum sub penis Gubernatoris, & futuri Pontificis arbitrio. Quæserim num sit irrita huiusmodi sponso?

⁵⁴ *Ista non est.* Irrita non est. Quia consuetudine videtur derogata cas irritans sponsones. Vnde contranientes nulla censura ligantur, nec etiam extenditur prohibitio ad sponsones super Cardinalis alicuius electionem. Sic Azor. *p. 3. lib. 11. numer. 20.*

⁵⁵ *Est irrita.* Irrita omnino est quia Gregor. XIV. in Bulla quæ incipit, *Cogit nos.* Bullam P. J. IV. renouauit, eamque ad sponsones super Cardinalium electione tempus etiam ante sedem vacantem, & ad omnem locum etiam extra. Vrberem, & locum electionis. Et addidit, excommunicationem latæ sententiæ Papæ reservatam, & denique hæc sponsones de nouo irritauit, & annullauit, ita Filluc. *tr. 37. c. 2. qu. 7. & 3. Lugo 10. 2. de inst. d. 31. numer. 90.* Hoc verum esse existimo Vnde post Gregorij Bullam lacrum sponsonum huiusmodi restituendum erit.

CAPVT VIII.

Circa Ludum.

DVBIVM IX.

An vetum, aut iuramentum non ludendi possit sub morali obligare?

⁵⁶ *Non potest.* *Potest quidem.* Non potest. Quia ludus secundum se est res indifferentis, & quæ bene, vel male potest fieri, votū verò debet esse de bono meliore. Sic nonnulli apud Sanchez. *l. 3. De cal. c. 18. numer. 2.*

⁵⁷ *Potest quidem.* Potest quidem. Quia potest quis cum lude, & merito obligare se ad abstinendum ab aliquibus licitis, ac bonis, v. gr. à matrimonio, & à certis cibis salutaribus, ab amicorum conuiuiis &c. Sic ergo potest aliquis ex meliore fine à delectatione cibi abstinere, ut magis Deo vacare valeat, vel ut pro peccatis satisfaciatur. Ita Sanchez *citatus.* & alij apud ipsum.

⁵⁸ *Primam sc. etiam reicio, & aliquid addo.* Primam sententiam omnino reicio, & indico quādonā huius voti seu iuramenti violatio sit gravis, aut levis. Porro si finis fuit temporis iactura, non erit gravis violatio si per paruum tempus luserit etiam magnā summam, sine periculo tamen persistendi in ludo per longius tempus. E contra si finis fuit vitare pecuniæ iacturā, aliorū peccatorū pericula, violatio erit gravis modico et à tempore ludere summā notabilem; & è contra non erit gravis longiori tempore ludere sine periculo aliorum peccatorum, aut iacturæ talis fortunarum, quale voto vel iuramento impedire intendebat.

DVBIVM X.

An sit lethale peccatum ludere principaliter propter lucrum.

⁵⁹ *Est lethale.* Est quid. Quia tam desideraretur, & intendetur principaliter proximi damnum